

בעניין מי שלא הזכיר במנחה של ראש חודש "יעלה ויבוא"

רבינו יונה בשם רבני צרפת, תס' ד"ה "טעה" וכן הסמ"ג כתבו: שאם לא הזכיר "יעלה ויבוא" במנחה של ר"ח לא יחזור להתפלל פעמיים ערבית, כיון ש"יעלה ויבוא" לא שייך לומר כי כבר עבר ר"ח, ותפילת י"ח אין טעם לומר שוב כי כבר התפלל י"ח במנחה.

תוס' בשם הרי"ף וכן חכמי פרובינצא סוברים: שאף שאינו מרוויח כלום צריך לחזור ולהתפלל פעמיים ערבית במוצאי ר"ח. ומביא ראיה מהגמ' שלנו ששכח מנחה בשבת ובערבית של מוצאי שבת התפלל ראשון בלי לומר "אתה חוננתנו" ובשני אמר "אתה חוננתנו" הדין הוא שהשנייה עלתה לו וראשונה לא עלתה לו וצריך לחזור ולהתפלל תפילה נוספת.

הרבינו יונה מביא בשם רבו: כיון שהוא ספק, כדאי שיתפלל ערבית שניה בתורת נדבה ויצא חובת ידי שניהם על הצד שחייב הרי זה חובה ועל הצד שלא צריך הרי זו בתורת נדבה.

בעניין מי ששכח להתפלל מנחה של שבת שמתפלל פעמיים במוצאי שבת

לפי תוס', רבני צרפת והסמ"ג: שכח ולא התפלל מנחה של שבת מתפלל פעמיים ערבית במוצאי שבת. ואין דומה לשכח "יעלה ויבוא" בר"ח כיון שכאן שכח תפילה שלמה ולא חלק ממנה לכן יש לו להשלימה. ואף שבמנחה בשבת יש רק 7 ברכות ובערבית יש י"ח כיון שמעיקר הדין היה לו להתפלל בשבת כל הי"ח רק שלא הטריחו אותו בכך לכן צריך לחזור, ואף אם היה מתפלל י"ח של חול בשבת היה יוצא ידי חובה.

וכן כתב הרא"ש: שאם התפלל י"ח של חול במנחה של שבת לא צריך לחזור ולהתפלל שתיים של ערבית, למרות שאם היה נזכר בתוך השבת היה צריך לחזור. וזאת משום שאין טעם לחזור להתפלל 2 של ערבית כיון שכבר התפלל י"ח ברכות ולא מרוויח כלום.

הרי"ף כתב: אם הבדיל בשניהם אין צריך לחזור למרות שלא עשה כהוגן בכל זאת עלתה לו.

עוד כתב הרי"ף: אם לא הבדיל באף מהם אין צריך לחזור מכיוון שיכול להבדיל על הכוס ולא גילה בדעתו שהשני דווקא לשם ערבית אלא יתכן שהראשון היה לערבית ורק ששכח לומר הבדלה.

רב האי גאון כתב: (מובא ברא"ש) מה שהגמ' נשארה בקושיה "קשיא" ניתן ליישב על ידי כך שזה גרע מסתם תפילת ערבית שלא אמר הבדלה כי הכא אמר בשנייה הבדלה וגילה בדעתו שלא התכוון בראשונה אלא לשם תשלומים והרי תשלומים צריך להיות תפילה שנייה ולא ראשונה. כמו שכתב המעדני יו"ט:

שאינן להקדים את תפילת התשלומים משום שקי"ל "תדיר ואינו תדיר קודם".